



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 92/2010-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. novembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti V. H., B., zastúpenej advokátom Mgr. M. P., B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 31/2011 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002) po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 43/06 z 20. apríla 2006 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 31/2011 (pôvodne

vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002) po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 43/06 z 20. apríla 2006 porušené bolo.

2. V. H. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia V. H. v sume 303,31 € (slovom tristotri eur a tridsaťjeden centov) na účet jej advokáta Mgr. M. P., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 92/2010-15 z 9. marca 2010 prijal na ďalšie konanie sťažnosť V. H., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. M. P., B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002 po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 43/06 z 20. apríla 2006.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002 naďalej dochádza k priet'ahom. Hoci návrh podala ešte 21. októbra 2002, okresný súd v merite veci dosiaľ právoplatne nerozhodol, čo u nej vyvoláva dlhodobý stav

právnej neistoty. Sťažovateľka preto žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002 porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby mu prikázal vo veci konať bez zbytočných prietáhov a zaplatiť jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 303,31 €.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr. 3196/2010 z 20. októbra 2011 vyjadrila podpredsedníčka okresného súdu, v ktorom okrem iného uviedla:

„Po doručení nálezu ústavného súdu v spise boli vykonané vecné úkony:

- 9. 8. 2006 - návrh doručený odporcovi,*
- 1. 12. 2006 - doručené vyjadrenie k návrhu,*
- 23. 1. 2007 - úprava na termín pojednávania na deň 23. 3. 2007,*
- 23. 3. 2007- termín pojednávania, kde bol vykonaný výsluch navrhovateľky,*
- 11. 5. 2007 - termín pojednávania, kde bola dopočutá navrhovateľka a výsluch svedka,*
- 22. 6. 2007 - termín pojednávania, kde boli vypočutí navrhnutí svedkovia,*
- 12. 9. 2007 - uznesenie o nepripustení ďalšieho rozšírenia návrhu,*
- 28. 9. 2007 - termín pojednávania, kde boli vypočutí navrhnutí svedkovia,*
- 28. 11. 2007 - bol pôvodne vytýčený termín pojednávania, ktorý bol zrušený z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne,*
- 28. 9. 2008 - boli vyzvaní účastníci konania na predloženie otázok znalcom.*

V septembri 2008 došlo k zmene, keď z dôvodu odchodu sudkyne JUDr. J. B. na Okresný súd Bratislava V bola vec pridelená súčasnej zákonnej sudkyňi Mgr. I. D. P.

Ako vyplýva z prehľadu jednotlivých úkonov po náleze ústavného súdu zo dňa 20. 4. 2006 možno konštatovať, že vo veci sa meritórne konalo, súd vo veci vykonával úkony po vrátení spisu od znalca, znalecký posudok bol daný na vyjadrenie účastníkom konania a po vrátení spisu z Krajského súdu v Bratislave, ktorý rozhodoval o odvolaní navrhovateľky voči znalečnému, boli vo veci vytýčené termíny pojednávania na 31. 5. 2011, ktorý bol zrušený z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne. Ďalší termín 20. 9. 2011 bol

zrušený na návrh účastníkov konania a momentálne je vytýčený termín pojednávania na 18. 10. 2011.

Určité dlhšie lehoty v roku 2008 možno zdôvodniť tou skutočnosťou, že práve v tomto období JUDr. B. odchádzala a veci jej oddelenia boli prerozdelené a z väčšej miery pridelené súčasnej zákonnej sudkyňi Mgr. I. D. P., ktorá sa vracala z materskej dovolenky v septembri 2008.

Vo veci bol dňa 18. 10. 2011 vytýčený termín pojednávania, ktorý bol odročený na neurčito z dôvodu, že navrhovateľ má v lehote 10 dní doručiť písomné podanie, ktorým sa vyjadrí k položkám návrhu 1, 2, 9 a 10 vzhľadom na pripustenie zmeny petitu návrhu. “

Podpredsedníčka okresného súdu zároveň pripojila vyjadrenie sudkyne Mgr. I. D. P., z ktorého vyplýva, že vzhľadom na uvedený zoznam procesných úkonov považuje predmetné súdne konanie za bezpriet'ahové.

Rovnaké skutočnosti, ako uviedla podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení, zistil z obsahu súdneho spisu aj ústavný súd s tým, že:

Okresný súd uznesením zo 16. marca 2009 nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru strojárstva, odvetvia energetických strojov a zariadení.

Na základe žiadosti znalca mu okresný súd uznesením z 8. júna 2009 predĺžil lehotu na vypracovanie znaleckého posudku o 30 dní.

Na základe žiadosti znalca okresný súd listami zo 7. septembra 2009 vyzval dotknuté spoločnosti na predloženie podkladov potrebných pre vypracovanie znaleckého posudku.

Okresný súd uznesením z 18. septembra 2009 predĺžil znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku o 30 dní.

Dňa 15. októbra 2009 okresný súd zaslal znalcovi ďalšie podklady na vypracovanie znaleckého posudku.

Dňa 9. novembra 2009 znalec predložil vypracovaný znalecký posudok spolu s vyúčtovaním znalca a konzultanta.

Okresný súd uznesením zo 14. decembra 2009 rozhodol o priznaní znalečného.

Dňa 5. januára 2010 sťažovateľka doručila okresnému súdu námietky k obsahu znaleckého posudku.

Dňa 21. januára 2010 sťažovateľka doručila okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu o priznaní znalečného.

Dňa 8. marca 2010 bola vec predložená Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý uznesením č. k. 14 Co/83/2010-861 z 31. januára 2011 uznesenie okresného súdu potvrdil. Vec bola vrátená okresnému súdu 4. marca 2011.

Dňa 8. marca 2011 bola veci pridelená nová sp. zn. 6 C 31/2011.

Na pojednávaní konanom 18. októbra 2011, ktoré bolo odročené na neurčito, okresný súd uznesením taktiež rozhodol, že po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o pripustení zmeny návrhu a uznesenia o čiastočnom späťvzatí návrhu (v položke č. 11) nariadi kontrolné znalecké dokazovanie.

Podpredsedníčka okresného súdu v liste z 20. októbra 2011 a právny zástupca sťažovateľa v sťažnosti z 5. februára 2010 uviedli, že netrvajú na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom

okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 31/2011 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002).

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou

judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Ústavný súd sa podrobnejšie nezaoberal hodnotením veci do 20. apríla 2006 podľa týchto troch kritérií, pretože už nálezom sp. zn. IV. ÚS 43/06 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002 a zároveň okresnému súdu prikázal konať vo veci bez zbytočných prietáhov. V odôvodnení tohto rozhodnutia ústavný súd taktiež uviedol, že personálne problémy všeobecného súdu nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Ústavný súd poukazuje na to, že už len trvanie napadnutého konania – viac ako 9 rokov – je samo osebe celkom jednoznačne neprimerané a ako celok ho možno považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (podobne napr. IV. ÚS 260/04, III. ÚS 262/07, II. ÚS 3/09, III. ÚS 254/09). Takáto zdĺhavosť konania totiž predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (mutatis mutandis I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07).

Pri hodnotení postupu okresného súdu ústavný súd prihliadol aj na skutočnosť, že napriek tomu, že už prikázal okresnému súdu v danej veci konať, okresný súd neorganizoval svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň fyzická osoba obrátila o rozhodnutie. Vec sa stále nachádza na okresnom súde, a to bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej. Aj keď

v priebehu konania bolo potrebné vypočúť viacerých svedkov, vyžiadať listinné dôkazy a vykonať znalecké dokazovanie (pričom vec sa z dôvodu odvolania sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu o priznaní znalečného takmer rok nachádzala na krajskom súde), ústavný súd je tohto názoru, že žiadna skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku posudzovaného konania pred okresným súdom. Navyše, ako vyplýva zo záverov posledného pojednávania konaného 18. októbra 2011, vo veci bude nariadené kontrolné znalecké dokazovanie, a to až s odstupom mnohých rokov od podania návrhu.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 6 C 31/2011 došlo k zbytočným priťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd neprikázal okresnému súdu, aby v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy v danej veci konal, pretože táto povinnosť mu už bola uložená nálezom č. k. IV. ÚS 43/06-18 z 20. apríla 2006.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať finančné zadost'učinenie v sume 2 000 €, poukazujúc najmä na doterajšiu dĺžku konania pred okresným súdom.

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy aj priznanie finančného zadost'učinenia, pri určení ktorého ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistený stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 6 C 31/2011 ústavný súd priznal sťažovateľke finančné zadost'učinenie v sume 2 000 €, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 2 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právny zástupca sťažovateľky si v sťažnosti uplatnil trovy konania v sume 303,31 €.

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 303,31 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti – vykonané v roku 2010) v hodnote po 120,23 € a dva režijné paušály v hodnote po 7,21 € plus 19 % DPH, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2011